

Asia: VN/30163/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston kulttuuripoliittiseksi selonteoksi

Visio

**Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon visiota?
Kyllä / En. Jos ette, kuvailkaa mahdolliset muutostarpeet.**

Kyllä

Mahdolliset muutostarpeet.

-

Tavoitteet

Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon neljää tavoitetta?

Kyllä, tavoitteet vastaavat omaa näkemystäni

Jos vastasitte en, kuvailkaa tiiviisti mahdolliset muutostarpeet.

-

Toimenpide-ehdotukset

Tässä on lueteltu yhdeksän toimenpidekokonaisuutta. Mitkä raportin toimenpide-ehdotuksista ovat mielestänne kaikkein tärkeimmät ja kiireellisimmät toteuttaa? Valitse ensin yksi (1) haluamasi toimenpidekokonaisuus ja kirjoita sen jälkeen haluamasi toimenpide-ehdotukset alla olevaan tilaan kaikki peräkkäin. Valitse yhteensä enintään viisi (5).

Kansainvälistyvä kulttuuri [Visiossa pyritään vahvistamaan kansainvälistymisen tukirakenteita sekä rahoitusinstrumentteja, joka on kannatettava tavoite sekä vastavuoroisesti maininta tavoitteesta parantaa Suomessa olevien ja Suomeen tulevien kulttuurialan ammattilaisten mahdollisuuksia työskennellä. Kulttuuri ylittää valtiolliset rajat, ja kulttuurin viennin sijasta on käytännössä kyse vuorovaikutuksesta ja jo nykyisellään vahvasti kansainvälisestä toimintaympäristöstä.]

Oma roolinne tulevassa toimeenpanossa

Millaisena näette oman tai edustamanne tahon roolin kulttuuripoliittisenselonteon toimeenpanossa?

Koneen Säätiö luo toiminnallaan edellytyksiä taiteen (ja tieteen) tekijöille. Säätiön ydintoiminnan tavoitteena on, että vapaa tiede, taide ja kulttuuri kukoistavat ekologisesti kestävässä ja yhteiskunnallisesti tasa-arvoisessa Suomessa. Säätiö pyrkii toimimaan aktiivisesti rahoittajien yhteistyön lisäämiseksi ja voi tukea myös mahdollisten uusien yhteistyömuotojen perustamista. Säätiö tukee selonteon tavoitteita ensisijaisesti myöntämällä apurahoja ammattimaiselle taiteelliselle työlle yksittäisiä taiteilijoita, työryhmiä tai taiteen yhteisöjä tukemalla. Säätiö rahoittaa vapaan kentän toimijoita eri uravaiheissa, mahdollistaa rahoitusta monialaiselle taiteen tekemiselle sekä taidetta ja tiedettä yhdistävälle työlle.

Tiivistelmä näkemyksistänne

Tähän voitte kirjoittaa mahdolliset muut kulttuuripoliittista selontekoa koskevat huomionne.

Selonteon päämääräksi on asetettu, että kokonaisuus olisi selkeä ja ymmärrettävä. Kokonaisuuden ja tavoitteiden ymmärtämistä kuitenkin hankaloittaa kulttuurin laeva määrittely raportin alussa sekä puhe kulttuurista, taiteesta ja luovista aloista osittain ristiriitaisesti ja lomittain eri kohdissa selontekoa. Kulttuuripolitiikan tavoitteeksi asetetaan "ekologisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti kestävä tulevaisuuden rakentaminen", joka voidaan nähdä koko yhteiskuntapolitiikan tavoitteena. Liian väljät määritelmät eivät nosta taidetta ja taiteen tekemistä keskiöön, mikä voi helpottaa sitä, että taide jää kulttuuripolitiikassa liian vähälle huomiolle. Selonteossa viitataan taide- ja kulttuurialan toimintoihin lähes yksipuolisesti sanalla kulttuuri. Kulttuurin arvostus ja vaikutukset, jotka "ilmenevät sivistyksenä ja henkisenä pääomana, luottamuksena ja vahvana demokratiana sekä hyvinvointina ja kestäväna taloutena" eivät toteudu, jos vapaan taiteen toimintaedellytykset eivät ole turvattuja. Selonteon aikajänne katsoo tulevaisuuteen, jossa kiihtyvällä tahdilla etenevä ilmastokriisi ja luonnon monimuotoisuuden väheneminen läpileikkaa kaikkea toimintaa yhteiskunnassa. Myös tämän tulevaisuuskuvan tulisi näkyä selkeämmin selonteossa.

On hienoa, että kulttuurin ja taiteen tekijät on nostettu avainasemaan ja tekijöiden asemaa halutaan parantaa. Selonteko nostaa esiin tarpeen turvata kulttuuri- ja luovien alojen toimintaedellytyksiä, jonka osalta tulisi nostaa keskiöön tekijöiden mahdollisuus riittävään toimeentuloon. Kun alalla ja sen tekijöiden keskuudessa vallitseva epävarmuus tulevasta sekä huoli toimeentulosta on tunnistettu, on keskeistä kohdistaa toimenpiteitä taiteellisen työn prosessien, taiteen kentän toimijoiden ja tekijöiden rahoituksen sekä muiden toimintaedellytysten turvaamiseksi. "Nykytilan parantamiseksi ja vision tavoitteisiin pääsemiseksi kulttuurialalle on saatava muutosvoimaa, ja toimialan rakenteita ja rahoitusta on uudistettava." on kannatettava tavoite. Tavoitteena tulisi olla tulevaisuus, jossa taiteilijana työskenteleminen on mahdollista myös tuleville taiteilijasukupolville eikä näköalattomuus johtaisi tekijöiden poistumiseen alalta. Tavoite luoda "rahoitukselle selkeitä, kestäviä ja toimintaympäristömuutoksissa joustavia kriteereitä, jotka vastaavat arvoketjuissa tunnistettuja tarpeita" on muutoksessa keskeinen, kun tavoite muuttuu konkreettisiksi toimenpiteiksi. Toimenpiteiden tulee ulottua tulevaisuudessa läpi koko taiteen (ja kulttuurin) ekosysteemin ja sen moninaisia toimijoita tunnistamalla.

Myös "digitaalisten alustojen sekä tekoälyn hyödyntäminen vaatii kansainvälisesti yhteensopivia lainsäädäntöratkaisuja, jotta luovan työn tekijöiden oikeudet ja ansaintamahdollisuudet säilyvät turvattuina" on kannatettava tavoite pirstaleisen ja vaikeasti ennustettavan toimineentulon vallitessa alalla. Ehdotus uuden neuvoa-antavan toimielimen perustamisesta on myös kannatettava. Poikkihallinnollinen toimielin voi osaltaan parantaa tekijöiden asemaa, jos sosiaaliturvan ja muiden keskeisten kysymysten kohdalla käydään keskustelua ministeriöiden välillä aikaisempaa sujuvammin.

Samoin tavoite kulttuurialaa koskevan tietoperustan vahvistamisesta on tärkeä: kulttuuritilastot tulee turvata, vaikka tällä hetkellä niitä ollaan ajamassa alas.

Korhonen Kalle
Koneen Säätö